

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Temeljna točka nacionalizma.

Ni še bilo na svetu ideje, ki ne bi bila zlorabljena, pa naj si je bila še tako lepa in še tako vzvišena. Zlorabljenost je bilo kršćanstvo, zlorabljen je bil socializem in zlorabljen je bil nacionalizem, ideja moderne dobe.

In to zlorabljanje bo trajalo, dokler bodo na svetu ljudje, ki nosijo idejo mesta v srcu le na jeziku in katerim je žrtev za idejo samo besedna fraza. V časih upadka ljudske morale so taki ljudje posebno pogosti in zato tudi niso narodi nikdar doživljali tako brezobzirne zlorabe idej ko ravno v povojnih časih.

V teh pa živimo danes in zato je zloraba idej tudi delež našega časa in zato je zlorabljen tudi nacionalizem.

Temeljna točka nacionalizma je, da so vsi, ki tvorijo en narod, bratje, ki se morajo zato ljubiti in si medsebojno pomagati. V ostrem nasprotju z nacionalizmom je zato vsaka mržnja. Pravi patrijot sme samo ljubiti, on ne sme in ne more poznati mržnje. Ni zato večja greha nad nacionalizmom, kakor če kdo v imenu nacionalizma sovraži brata. Kdor pa goji mržnjo do brata, kdor propagira sovraštvo do brata, ta zlorablja nacionalizem, ta se je izneveril njegovi temeljni točki.

Prava ljubezen ni nikdar pogojna, temveč vedno brezpogojna. Zato ne ljubim pravi nacionalist samo tistih, ki so enih misli z njim, temveč on ljubi vse, ki so njegovi krvni bratje. Pri nas' so taki pravi nacionalisti redki in danes vladajo oni, ki ljubijo le tiste, ki jim ljubezen vračajo, vse druge pa sovražijo in sicer bolj ko pa najbolj nevarne sovražnike domovine.

To pa se dogaja vsled tega, ker je postal pri nas nacionalizem dostikrat že identičen s strankarstvom.

To pa je fanatično in brezobzirno in pred očmi mu lebdi le en namen, kako doseči moč in kako striti vse, ki mu ovirajo polastiti se vlade. Cilj nacionalizma pa je čisto drug. Nacionalizmu je moč le sredstvo in njegov cilj je blagor ljudstva. Nacionalizem ni sebi samemu namen, temveč nastal je vedno le iz ljubezni do drugih, iz najidealnejše volje žrtvovati se za druge.

Pravi patrijoti so zato slabi strankarji. Oni ne pripadajo pravzaprav nobeni stranki, oni poznajo samo cilj vsega naroda in stranke presoajo ne iz gospodarskega ali stanovskega, temveč edinele z nacionalnega stališča. Vseeno jim je, katera stranka da je na krmilu, glavno jim je, da se dela nacionalna politika, pa naj jo potem izvršuje kdorkoli.

Zaradi nacionalnega interesa je pripravljen pravi rodoljub na vsako žrtev in samoposebi umrljiv se mu zdi, da žrtvuje za blagor naroda tudi življenje. Toliko bolj pa mora biti pripravljen, da podredi svoja osebna čustva vsenarodnim interesom.

Vprašamo: Kakšen patrijot pa je tisti, čegar ljubezen je tako ozkosrčna, da sovraži rojaka, ki noče biti njegovih misli? Kakšen patrijot pa je tisti, ki ljubi samo tistega, ki se mu slepo pokorava?

Danes cvete med nami ta narobenacionalizem in zato doživljamo, da se pobijajo nacionalisti med seboj. Ali je kaj bolj žalostnega, ko kadar padajo v boju med Orjuno in Srnao nacionalisti?

Temeljna točka nacionalizma je ljubezen do vseh bratov brez izjeme. Ljubezen pa se da pridobiti le z ljubeznijo. Zato pravi nacionalist nikdar ne uči mržnje do bratov, zato propagira nacionalizem le z ljubeznijo, s prosvetnim, socialnim in gospodarskim delom.

Nacionalizem ni noben privilegij. Samo nacionalna žrtev je privilegij visokosrčnih patrijotov. Zato pa ti patrijoti tudi prednjačijo v žrtvi za brate in tudi za tiste, ki še niso pridobljeni za nacionalizem.

Pridobivati te, pa je danes najvažnejša naloga, ker tako maloštevilni smo, da ne moremo nikogar pogrešati.

Kriza bo rešena do sobote?

Pašić dobi volilni mandat. — Del radikalov proti Pribečeviću.

Beograd, 18. julija. Kakor doznava iz privatnih krogov vaš dopisnik, namerava kralj v soboto odpotovati na Bled. Ako se bo to res zgodilo, potem je to znamenje, da se bo morala kriza rešiti do sobote. Toda vsako rešenje krize do sobote znači samo volilno vladlo g. Pašića. Radi tega konstatirajo vsi radikali, da se bo kriza za sedaj prelomila. Po ustnjeni in pogojni ostavki vlade obstajata dve kombin

Naš tobačni monopol.

»Revue Economique et financiere de Belgrade« je priobčila zanimiv članek o našem tobačnem monopolu, iz katerega posamezno glavne podatke.

Državna tobačna monopolna uprava je od leta 1896 dalje avtonomna institucija. Direkcija tobačnega monopola eksploatira izključno pravo državne dobave in izvoza tobaka ter je pod kontrolo finančnega ministrstva. Finančni zakon za leto 1923-24 predvideva za tobačni monopol 623.916.657 dinarjev izdatkov (ki pa jih krije seveda državna monopolna uprava iz svojih, precej večjih dohodkov).

Leta 1920 je pridelala naša država na 12.503,36 ha s tobakom obdelanega zemljišča 7.806,6 ton tobaka. V posameznih deželah je znašala 1920 produkcija:

	s tobakom obdelana ploskev	pridelek tobaka v tonah
Srbija	928.63	3.407,8
Hrvatska	651.43	339,2
Bosna in Herc.	3.381.20	1.665,9
Vojvodina	2.642.62	1.607,0
Slovenija	—	—
Dalmacija	508.75	636,4
Črna gora	399.83	1.051,3
	12.503,63	7.806,6

Leto kasneje, 1921, je dosegel pridelek tobaka v naši državi 11.814,6 ton. Obdelanih je bilo s tobakom 14.376,56 hektarov. Naslednje leto, 1922, je produkcija zopet padla ter je dosegla 9.375 hektarov. Leta 1923 so producenti obdelali s tobakom mnogo večjo ploskev, kakor dotedaj, namreč 19.560 ha. Pridelek je znašal 19.289 ton tobaka, t. i. za celih 9.913 več, kakor leta 1922.

Klasifikacija tobaka je l. 1923 določila pet vrst tobaka in sicer extra - vrsta, ki je je odkupovala tobačna monopolna uprava po 36 Din za kg, I. vrsta po 30, II. vrsta po 26,50, III. vrsta po 22 in IV. vrsta po 13,50 dinarjev za kg. Povprečni pridelek na vsakem ha (številke v oklepajih pomenijo denarno vrednost prideleka), je bil: extra - vrsta 850 kg (36.000 D), I. vrsta 950 kg (28.500 D), II. vrsta 1100 kg (29.110 D), III. vrsta 800 kg (17.600 D) in IV. vrsta 800 kg (10.800 D). Stroški za gojenje vsake vrste na 1 ha so proračunani na 15.000

Slika Madžarske.

Bivši minister v Karolyjevem kabinetu Barna Buza, je bil te dni na nekem volilnem shodu aretiran, ker je dejal, da so na Madžarskem morilci in panamisti prosti, dočim se poštene ljudi zapira.

Zaradi tega izreka se je imel Buza zagovarjati pred sodiščem. Pri razpravi je Buza priznal, da je rabil te besede. Izjavil pa je, da nastopa dokaz resnice.

V dokaz, da so na Madžarskem morilci resnično prosti, je navedel Buza sledeča dejstva. Morilci od Orgovany, Izsak in Transdanubije so še danes prosti. Morilci urednikov Somogyi in Bacso so bil sicer ugotovljeni, niti eden od njih pa ni bil zaprt. Buza je hotel dalje dokazati, katere umore so zagrešili belogardisti v Stofoku, Szegardu in Vacu ter v drugih krajih. Niti en morilec ni bil prijet. Buza je dalje navedel malo poznan slučaj ravnatelja Emericha Nagy-ja, ki je bil na povelje barona Nopsa najprej kastriran, nato sta mu bili odsekani obe nogi in šele potem je bil umorjen. Buza je navedel priče, izjavil je dalje, da je v stanu dokazati, kdo da je umoril urednika socialno demokratičnega lista Cservenko. Ravno tako pa more Buza tudi izpovedati o atentatu v Cafe-klubu in s tem zaključiti svoj dokaz, da je Madžarska v resnici dežela, v kateri so morilci prosti, pošteni ljudje pa zaprti.

Kar se tiče očitka, da so panamisti prosti, je ponudil Buza sledeče doka-

zarjev za ekstra vrsto, za I. vrsto 12.000 D, za II. 11.000 D, za III. 10.000 dinarjev in za IV. vrsto 7000 D. Producenti so imeli torej dobička pri ha in vrsti: pri ekstra vrsti 15.000 D, pri I. vrsti 16.500, pri II. 18.500, pri III. 7.600 in pri IV. vrsti 3800 dinarjev.

Državna tobačna monopolna uprava ima 34 odkupovalnih skladišč za tobak, kjer je zaposlenih v celi sezoni 4000 delavcev.

Tobačna režija izdeluje sledeče vrste cigaret: Jadran, Kosovo, Šumadija, Vardar, Neretva, Morava, Zeta, Sava, Bregalnica, Krka, Drava. V kratkem prične izdelovati še eno novo vrsto »Karadjordje« najbolje kvalitete, ki bo po 1,50 dinarjev komad. V prometu so bile tudi nekaj časa cigarete »Mala Antanta«.

Cigare se izdelujejo v sledečih vrstah: Regalita, Trabucos, Britanica, Opera, Kubla, Virginia, Portorico, Brasika, Viržinjioza, Mešane, kratke domače.

Tobačne vrste (v zavojčkih ali škatljah) so: Trebinjac, Vardarski, Neretvanski, Moravski, Zetski, Savski, Seoski (kmetijski), Banatski, Dunavski.

Mesečna produkcija raznih tobačnih tovarnov dosega tobaka v kg (v oklepajih število zaposlenih delavcev): Niš 200 tisoč kg (100), Mostar 120.000 kg (450), Saraj. 200.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 18. julija.

† Vseučilšni profesor dr. Pavel Šavnik. Te dni je preminil v Zagrebu redni vseučilšni profesor in dekan zagrebške medicinske fakultete dr. Pavel Šavnik. Pokojni profesor Šavnik je bil rojen dne 24. decembra 1. 1882 v Kranju iz znane Šavnikove rodbine. Medicinsko študij je dovršil na Dunaju in v Innsbrucku, kjer je bil leta 1912 promoviran za doktorja zdravilstva. V Innsbrucku je ostal kot asistent na dermatološki kliniki do 1. 1918. Radi političnih vzrokov pa je resigniral na to mesto in odšel v München na Zumbuschovo kliniko. Šel pozneje je bil na dermatološki kliniki profesorja Sambergerja v Pragi, kjer je 1. januarja 1920 postal asistent. Dne 3. maja 1920 je habilitiral v Pragi za dermatologijo in v venerologijo in je bil kot tak imenovan 23. maja 1923 za profesorja na zagrebški medicinski fakulteti. V preteklem zimskem semestru je začel predavati. Za bodočo šolsko leto je bil imenovan dekanom zagrebške medicinske fakultete. Z dr. Šavnikom smo izgubili Slovencu zopet enega onih mož, ki so znali svetu pokazati slavo našega naroda in na polju praktičnih humanitarnih manosti. Pokojni profesor Šavnik je živel v krogu svojih stanovskih kolegov, kar tudi pri svojih dijakih velik ugled in spoštovanje. Kot človek in družabnik je bil visoko čislán vseh povsod. Umrli prof. Šavnik je bil brat delegata ministrstva financ v Ljubljani g. dr. Karola Šavnika in lekarnarja v Kranju g. Franca Šavnika. Pri moški poslanec dr. Josip Wilfan je pokojnikov svak. — Težko prizadeti rodbini, a predvsem žalujoči gospej soprogj naše iskreno sožalje, prerano umrlemu doktorju pa večnaja pamjat!

— Nadzornica dvornega gospodarstva na Bledu. Za nadzornico dvornega gospodarstva na Bledu je imenovana gđica Jerica Zemljanova, znana voditeljica gospodarske šole v Mladiki. Nj. Vel. kraljica Marija je sprejela včeraj gđico Zemljanovo v avdijenco.

— Naša srednješolska statistika. Na kongresu srednješolskih profesorjev v Splitu je bila med drugim tudi podana statistika jugoslovenskega srednješolstva. Po tej statistiki je bilo letos na vseh srednjih šolah 3313 profesorjev in 79.422 dijakov. Srednjih šol je bilo 189 in sicer 120 popolnih in 69 nepopolnih. Imamo torej naravnost impozantno armado srednješolcev. Ali pa ni ta prevelika? Upamo, da ne, kajti na kongresu se je konstatiralo, da je napredek dijaštva vedno bolj razveseljuje, da naša mladina pridno vršiti svoje dolžnosti.

— Poštno-brzojavna šola. Strokovni svet državne ministrstva je predlagal, da se odpravi stalna poštno-brzojavna šola v Beogradu. Minister je predlog odobril in šola odpraznena s 1. septembrom t. l. Sprejeti bo okoli 100 učencev. Revnejši bodo prejeli državno podporo.

— Taksiiranje službenih pogodb. Po odloku finančnega ministra se bodo taksiirale službene pogodbe med državo in privatniki. Psebam, ki hočejo stopiti v državno službo, kontraktne uradniki, po višini odredne plače.

— Dijaški dom v Parizu. Služatelji beograjske, zagrebške in ljubljanske univerze nameravajo zgraditi v Parizu dijaški dom za naše študente, ki študirajo v Parizu. V svrhu realizacije tega načrta, se bodo okoli pričela pozajanja z našo in francosko vlado.

— Izpopolnjevanje sodniških mest. Vlada je sklenila, da se radi izpopolnjevanja sodniških mest absolutirani pravnikom v bodoče ne dovolj odvetniška praksa.

— Razpis služb. Glasom uradnega lista št. 65 z dne 18. t. m. je izpopolniti pri finančni delegaciji v Splitu več mest. Danes sekretarjev. Prošnje je vlagati do 30. julija t. l. na finančno delegacijo v Splitu. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje službo sel-zdravnika. Nekoliko mesece prošnje je vlagati do 31. julija t. l. pri navedenem uradu. Isti urad sprejme podvratnjaka-pravnika. Reflektanti naj vložijo prošnje do 31. t. m.

— Oprostitev od vojaške službe. Vojno ministristvo je objavilo naredbo glede oprostitve od vojaške službe v vojni in miru. Glasom te naredbe so od vpoklica v vojaško službo oprosteni: a) v miru: ministri, poslanci, nameščenci dvora, diplomatski in konzularni personal, ki je zaposlen v inozemstvu, člani državnega sveta, nastavljeni glavne kontrole, sodniki kassacijskih in apelacijskih sodišč, personal finančne kontrole. Poleg tega vsi vojni obvezanci, ki stalno bivajo v inozemstvu, ali ki študirajo. Na to oprostitev imajo razen ministrov, poslancev, osebja diplomatske ali konzularne službe v inozemstvu pravico le oni obvezanci, ki so rezervni častniki, b) v vojni: to meje za oprostitev razširjene na vse uradne predstojnike in na veliko število uradnikov, ker uradni aparat za slučaj vojne ne sme biti prekinjen. Vsa ministrstva in oblasti imajo takoj, ko stopi odredba v veljavo, sestaviti seznam oseb, ki pridejo pri opro

HUDODELSTVO PRAVINE. PRESTOPEK GOLJUFJE IN PREGRESEK PO § 104 S. K. Z.

Zaradi treh različnih deliktov preganja državno pravdniku Franciško Hauptman, branjevo v Hranstniku. Zapisano je, da je Franca Hauptman zaradi tatvine že dvakrat predkaznovan. Franca pa pravi, da je bila »vedno nedolžna«, obsodili so jo po krivici. Tudi danes ni kriva.

Očita se ji, da je pokradla 13 kokoši in 2 petelina, nekaj obleke, ruh in drugega perila, namizni in altarni prt; dalje, da je ogoljufala neko žensko s tem, da je pod pretvezo, da ji kupi dva preščka, zahtevala in prejela 500 kron are, nakar je izginila »kakor kafa«, in slednjič, da je razžalila otročnika, ker mu je očitala, da je pijan.

Predsednik: »Ali priznate? — Priznajte raje — bo manjša kazen! — Ali ste vzeli kokoši?«

Obtoženka: »Ne, boga mi, nisam!« Zaslilišo se priče. Iz zaslivanja povzamejo, da so Franco Hauptman pri Moharjevih »in flagrantni« zasačili, ko je ravno kradla kokoši. Čuli so ponoči v kurniku ropot. Prišli so gledat: V tem hipu pa je skočila neka ženska iz kurnika in zbežala. Imela je krilo pritrjeno. Med begom je strčalo več kokoši iz tega krila, na lico mesta pa je ostal nahrbtnik, v katerem so bile še štiri kokoši in en petelin, poleg nahrbtnika je ležalo še več drugih čunč. Te čunje in nahrbtnik je drugi dan žandarmerija konfiscirala in priča Franca Medved jih agnoscirala danes kot obtoženko last, zakaj pozna jih dobro, ker jih je imela obtoženka svojočasno pri njej shranjene.

Franca Hauptman se ne vda, marveč enostavno taji, da bi bile te stvari njene.

Zaslilišanih je bilo še nekaj prič, ki Franciško Hauptman vse dobro poznajo, zakaj »nosila je saharin«. Vse priče izjavijo, da, odkar so obtoženko zaprli, ni bila niti ena kokoš več ukradena.

Predsednik: »No, ali ste čuli?« — Obtoženka: »Neka govorijo što čajo, ja nisam krivala«

Takisto zanika vsako krivdo v slučaju goljufije. Pravi, da nikakor ni imela namena Marije Kastelic oškodovati, toda priče govore drugače.

Predsednik: »No, kaj ste imeli pa z orožnikom?«

Obtoženka: »Orožnik je prišel k meni v »zator« (zapor) in je hotel imeti

od mene 100 kron. Zato sem mu rekla, da je pijan.«

Sodba: Franciška Hauptman je kriva hudodelstva tatvine, prestopka goljufije in pregreška po § 104 S. K. Z.

Kazen: 10 mesecev težke ječe, postrojene z enim trdim ležiščem, enim postom in eno temnico vsak mesec. Preiskovalni zapor od 11. V. do danes se vstaje v kazen.

TAT, KI IMA PRECEJ PRIČUJOČNOSTI DUHA

Je vsekako Ivan L., tam nekje pri Kočevju doma. Peljal se je iz Ljubljane proti Karlovcu. V istem kupeju je sedel delavec Anton Pogačar in še nekaj drugih. Na Laverči je Anton Pogačar izstopil ter pozabil zavoj v vozu. To opazivši sklene Ivan L., da si bo zavoj prilastil, zakaj vrag vedi, kakli zakladi so v njem. Ko je Pogačar opazil, da je pozabil svojo prtljago v vozu, je tekel na kolodvor ter je brzojavil za vlakom. Posledica tega je bila, da se je kmalu nato pojavil sprevodnik Schupbach v kupeju in vprašal po pozabljenem paketu. Ivan L. se hladnokrvno odreže, da v vozu ni nobenega tujega paketa; ta dva, ki sta v njegovi bližini, sta oba njegova. Mirno je nadaljeval svojo vožnjo in srečno prišel domov. Ko je doma zavoj odmotal, je našel na svojo žalost le umazano perilo notri. Ker boljše ni bilo, se je tudi s tem zadovoljil. Opral je perilo in obdržal ga je. Pogačar pa ni miroval. Dasi gre za malenkost, ki je vredna samo par »kovačev«, je spravil žandarmerijo na noge, ki je današnjega obtoženca tudi kmalu aretirala.

K obravnavi Ivan L. ni prišel, zato je bil kontumaciran. Dobil je radi prestopka tatvine 1 teden zapore.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
DRUŽBA ILIRIJA
LJUBLJANA Kralja Petra trg 8
Telefon šte. 220
Plačilo tudi na obroke!

To in ono.

Boji med Hindi in mohamedanci. »Reuter« poroča iz Silmy: Boji med Hindi in mohamedanci so se zopet pričeli. Povod pobojev